

Het huwelijk van tijd en ijs

Guido Eekhaut

Het huwelijk van tijd en ijs

Thriller

Uitgeverij
**VRJ
DAG**

Bijzondere dank gaat uit naar het hele team van Uitgeverij Vrijdag, vooral tijdens deze moeilijke tijden, en naar Britta Fath, Eerste Lezer en Bewaker van Zinvolle Eindes.

© 2020 – Guido Eekhaut & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslagontwerp: Mulder van Meurs, Amsterdam
Vormgeving binnenwerk: theSWitch, Antwerpen
Foto auteur: J. Cortoos

NUR 330
ISBN 978 94 6001 855 8
e-ISBN 978 94 6001 856 5

guidoeekhaut@yahoo.co.uk

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle personages en evenementen in dit boek zijn verzonnen en eventuele overeenkomsten met werkelijk bestaande personen en instellingen zijn puur toeval. De door de personages geuite meningen en stellingen zijn niet noodzakelijk die van de auteur.

Any genre needs its contrarians.

M. John Harrison

Marseille, 2019

De dood van de stenen stad

Elke stad in de geschiedenis van de mensheid heeft een wijk als deze. Onooglijk smalle steegjes met gebarsten en ongelijke plavuizen of gevaarlijk gladde kinderkopjes. Overhangende, lekkende dakgoten waarin hongerige knaagdieren rondrennen. De echo van gefluister, van vluchtige transacties tussen hoeren en hun klanten, van loze beloftes. Gebarsten regenwaterbuizen kronkelen langs gevels naar beneden en spuwen vuil water. De wijk lijkt slechts te bestaan uit schemerige passages, besmeurd met modder en ontsierd door koppig vuil gras, waar overdag de honden en 's avonds de kinderen spelen, niet in het minst gestoord door de stank van pis en stront. Nee, zij genieten daar zelfs van; het is hun natuurlijke habitat.

Soms haast een schurftige rat zich van voedsel naar schuilplaats, achternagezeten door joelende bengels en berooide honden. Het kan niet verbazen dat de kindersterfte in deze wijk ontzetsend hoger ligt dan in de meer centraal gelegen delen van de stad, waar de straten breed zijn en de huizen los van elkaar staan, waar ratten geen kans maken tegen de systematisch opererende verdelgers.

Ter hoogte van de tweede of derde etage verbinden bruggetjes en smalle galerijen de ene zijde van de straat met de andere. Kronkelend lopen krappe trottoirs langs de gevels, en daarboven opnieuw van hetzelfde, met gammele trapjes en loodrechte ladders die van het ene niveau naar het andere leiden. Deze wijk is bij gebrek aan ruimte in de hoogte gebouwd, wat de stabiliteit van de panden niet ten goede komt.

In deze steegjes, hier in de benedenstad, worden kleine rebel-
len geboren die bestemd zijn voor een leven van misdaad. Het
zijn nietsnutten die al op jonge leeftijd uitgroeien tot verkrachters.
Want bij gebrek aan ouders die hun kinderen in de hand weten te
houden, zijn straf en moraal hier afwezig. Wie hier opgroeit, heeft
een kort leven tegoe, een Hobbesiaans bestaan, met veel wreed-
heid als gevolg, en vaak een niet-corrigeerbaar misdadige inborst.
Het voornaamste kenmerk van de mensen hier is evenwel een ver-
smoorde gelatenheid, een van jongs af aan uitgebluste geest, een
afgetobd lichaam, een fnuikend gebrek aan eigenwaarde. Heel
zelden ontsnapt een kind aan deze vervloeking. Het verleden laat
echter diepe, onuitwisbare kerven na in de ziel.

De wijk heet officieel La Valentine, maar officieus heeft ze
geen naam. Ze is de oudste overlevende wijk van deze stad, Mar-
seille, en dus ook de koppigste. Voor de bewoners is het gewoon
hier. Zij zijn van oudsher geneigd haar te vergelijken met de hel,
waarover priesters zo vaak spreken, en waarmee zij dreigen. Die
dreiging laat de mensen hier in La Valentine evenwel onberoerd.
Erger dan dit oord, menen zij, kan het bestaan niet bieden – voor
of na de dood.

Sommigen in de wijk hebben de neiging alleen maar voordelen
te zien bij die dood. Deze, stellen zij, maakt een einde aan alle
zorgen, maakt een eind aan alle pijn, annuleert alle verplichtin-
gen, maakt heiligen van ploerten en voorkomt vervolging door de
autoriteiten. Dood zijn lijkt dus een goed idee, hoewel de meesten,
geplaagd door twijfels, dit moment nog even wensen uit te stellen.
Rijke mensen gaan niet graag dood, omdat ze dan al de aantrek-
kelijke dingen van het leven missen. Dat geldt niet voor de armen,
die slechts de meest abjecte miserie kennen zonder de troost van
een bevrijdende theologie. Heel wat onder hen zijn dus geneigd de
dood met open armen te verwelkomen. Maar nu nog even niet,
als het kan.

Geneigd. Met dat woord wordt de indruk gewekt van een
opzettelijke intentie. Niets is minder waar. De bewoners van

deze onfortuinlijke wijk hebben slechts zelden *intenties*. Ze leven
oppervlakkig en zo goed als fantasieloos. Ze worden gedreven
door de zekerheid dat het bestaan volledig gedetermineerd is,
omdat de mens niet kan wrikken aan fundamentele krachten van
de natuur. Zoals de tijd, en de dood. Ze bewegen zich in het exis-
tentiële duister, in de ontologische leegte, – zich overigens onbe-
wust van zulke terminologie.

We hebben zonet de miserabele stegen genoemd, en de gevaar-
lijk overhellende, zwevende trottoirs. En dus moeten we ook de
in even grote mate vervallen, afstotelijke huizen vermelden, die
als kankerende organismen uit de bodem oprijzen. Het is daar
dat de trage, moeilijk ademende, vaak mismaakte bewoners van
La Valentine bij avond, regen of sneeuw een toevlucht zoeken. Zo
vaak mogelijk echter speelt het leven zich in de stegen en straten
af, waar mensen nauwelijks geheimen voor elkaar hebben, waar ze
er krioelend in slagen niet slaags met elkaar te raken. Hier delen
ze eenvoudige zinnen, eenvoudige gevoelens. Hier hebben ze
ruzie om een prul, maar vergeten meteen ook weer hun rivaliteit.

Wanneer echter het duister of het weer hun tegenzit, begeven
ze zich naar binnen, met een laatste zucht, en met een laatste blik
op de donkere of bewolkte hemel. Binnenshuis worden ze ver-
welkomd door de zompige lucht van voedselafval en rioolgeur,
van nauwelijks gewassen kleren en vettige lichamen. Kinderen en
huisdieren lopen hen voortdurend voor de voeten en worden zon-
der onderscheid terzijde geschopt. Zo leert ieder al snel zijn plaats
kennen.

Wie zijn plaats niet kent, vindt zijn draai niet in de straten
en stegen van La Valentine. Wie er zijn draai niet vindt, wordt
uitgestoten. Het is een wreed maar afdoende gebruik in een wijk
zonder regels. Er bestaat geen verbond van ouderen dat straf-
fen bepaalt en toepast. Evenmin zijn er milities of rechtbanken.
Vaders hanteren de leren riem of de duimstok, zodat kinderen
de onuitgesproken regels leren gehoorzamen, hoewel ze nooit
discipline zullen kennen. Moeders onthouden hen als straf voed-

sel, waarvan er onder alle omstandigheden nooit te veel is. Oude vrouwen leren de magie van de voorbije generaties aan de lelijkste meisjes, die geen man zullen vinden. Slecht gedrag straft zichzelf, veel sneller dan de bewoners dat doen. Een rauw hoongelach begeleidt diegenen die zichzelf te schande gemaakt hebben.

En kinderen verdwijnen er, met ontzettende regelmaat.

De lucht boven de stad kleurt een ordinair smaragdgroen, met stroken violet, als olieachtig water. Rossige lichten flakkeren in het oosten, soms over de zee. Oudere vrouwen herinneren zich de gruwelen van de oorlog, die zich met klauwen en scherp gevijlde tanden tot in deze stegen doordrong. Niemand durft daarover hardop te spreken, bang om het onheil opnieuw te verlokken, bang ook voor informanten en provocateurs.

De meeste vrouwen lijken vette duiven, gehuld in hun veren. Ze kirren en grommen, beklagen zich over mannen, zoeken de hele dag voedsel en drank. Hun wratten en huidschilfers bestrijden ze met ondoelmatige tovermiddeltjes. Jonge meisjes laten natte voetsporen achter op de rottende houten vloer. Ze passen op voor splinters. Ze passen nog meer op voor hun grijpgrage vaders of broers. Gaandeweg sluit het zwarte gordijn van de nacht zich, met de lokroep van hitsige fazanten uit de verre, rijke tuinen en parken, dieren die hier tot de mythologie behoren.

De detective Emanuel Selavy slentert, met de handen bescheiden op de rug, langs de open putten van de leerlooiers. Die oefenen hier hun smerige ambacht uit, ver weg van de beschaving en van hun kieskeurige en op netheid gestelde opdrachtgevers. Zij werken nog op de traditionele manier, ondanks het gevaar voor hun gezondheid. Weinigen passeren de leeftijd van veertig. Hun kinderen kruipen misvormd in lichaam en geest over braakliggende terreinen, soms op bloederige knieën. De dood klauwt hele generaties leerlooiers neer, ongenadig. Dit is evenwel de enige vaardigheid die zij bezitten, overgedragen van generatie op generatie. Omdat de chemicaliën zovelen verminken en doden, blijven er weinigen over om het ambacht in stand te houden.

Selavy is niet zozeer begaan met het lot van de mensen in deze wijk. Zijn passie richt zich bijna uitsluitend op de puzzels waarmee hij beroepshalve geconfronteerd wordt. Een voornaam element van die puzzels is de onvoorspelbaarheid van de menselijke geest. De kronkelingen daarvan blijven hem ook na vijftien jaren professionele bezigheid vreemd. Soms vreest hij de invloed van kwaadaardige magie – hoewel hij weet dat dit een verzinsel is voor zwakgeestige kinderen en bijgelovige volwassenen. Wat hij met zekerheid weet, is dat de neiging tot misdaad een aangeboren menselijke trek is. Hij gelooft uitsluitend in de materiële wereld, in de dingen die hij kan zien en aanraken. Hij gelooft slechts in een wereld die hij kan manipuleren.

Dat er meer misdaad voorkomt in wijken zoals La Valentine, wijst er volgens hem op dat rijke mensen hun natuurlijke misdadige neigingen beter kunnen beheersen, of alleszins beter verborgen houden dan de armen. Zij begaan ook, zo is zijn ervaring, een heel ander soort misdaden, zonder neiging tot excessief fysiek geweld. Selavy is ervan overtuigd dat de rijken rijk blijven – of, meer waarschijnlijk, rijker worden – dankzij grootschalige corruptie en fraude, waarbij zij het vuile werk overlaten aan ondergeschikten die zij persoonlijk nooit aanspreken, nooit de handen schudden, nooit zelf uitbetalen.

Detective Selavy heeft zonet een taxidermist bezocht. De man houdt vol recent in de collectie van een rijke verzamelaar een volwassen weerwolf gezien te hebben, net als een dodo. Beide deskundig geprepareerd met het oog op een eeuwigheid die hen nu onverdiend door mensenhanden gegund wordt. Selavy kent de taxidermist – die alleen klanten buiten La Valentine heeft, want wie in deze wijk wil een opgezet dier in huis, of kan zich dat veroorloven? – als een ernstig man, maar kreeg niet de naam van de verzamelaar te horen. Behalve misschien dat deze laatste opge-licht was, kan er geen sprake zijn van een misdaad.

Selavy vernam bij deze gelegenheid niets méér dan hij al wist over de menselijke conditie. Hij is bekend met het feit dat mensen

zich graag laten bedriegen. Wanneer ze in een spiegel kijken, zien ze daar bij voorkeur hun betere versie. Zelden durven ze foto's van zichzelf te onderzoeken, bang voor het fysieke verval dat uit elke huidplooi, elke verzakte spier blijkt.

In La Valentine zijn kinderen als onkruid: ze groeien overal op, maar niemand besteedt aandacht aan hen. Ze klimmen met onthutsend gemak langs de meer solide regenpijpen omhoog en dan weer omlaag, balanceren op de rand van zwevende trottoirs of bruggetjes, tien of twintig meter boven de begane grond, hollen elkaar achterna langs wrakke gaanderijen. Occasioneel verdwijnen ze, en duiken ze weer op, of niet. In de onopgemerkte breuk tussen wat is en wat kan zijn, vermoedt Selavy misdadige activiteiten.

Hier is veel meer aan de hand dan zo oppervlakkig blijkt – maar de wijk zoekt nooit verklaringen onder dat oppervlak. De mensen zijn niet zo gesteld op hun kroost, al zijn er uitzonderingen. Hij is ervan overtuigd dat de vermiste kinderen – uitsluitend meisjes, zo blijkt –, en vooral zij die nog fraai van lijf en leden zijn, elders terechtkomen. In een heel andere versie van de hel. Evenwel heeft hij er geen idee van wat dit lot inhoudt. Hij durft zich zelfs niet te wagen aan speculaties, bang voor de excessen van zijn eigen verbeelding.

Hij is, in de prefectuur, de enige detective die zich met deze verdwijningen bezighoudt. Zijn overste, die hij als uiterst middelmatig beschouwt, veinst belangstelling voor zijn speculaties, maar geeft hem geen assistentie of mankracht om deze – in hun ogen – persoonlijke obsessie aan de werkelijkheid te toetsen. Zelfs Selavy, met zijn zachte maar indringende stem, zal toegeven dat dit zo goed als onmogelijk is. In La Valentine verdwijnen lichamen verbazingwekkend snel. Ze lossen bijna terstond op in het zurige water van de rivier of in de etterende modder van de bodem. Verdwijnen is er een evidentie. Weemoed is er een onwaarschijnlijke luxe, ook voor moeders. Er wordt dus niet getreurd om het ontbreken van kroost.

Tenminste niet publiek.

Op een niveau boven de werkplaatsen van de leerlooiers bevinden zich enkele kroegen, waar altijd wel iemand rondhangt. Bier is er goedkoop, wijn onbekend. Hier verliezen mensen hun eigenheid. Hier vergeten ze wie ze zijn. Andere zonden zijn er te koop, van uiterst bedenkelijke kwaliteit en dus ook voor de lokale klanten betaalbaar. Ook overdag zijn deze kroegen open. Er is altijd vraag naar roes en vergetelheid. Hier kan Selavy geen koffie, espresso of cappuccino drinken, zoals in de mondaine cafés langs de oever van de rivier, zijn gebruikelijke terrein. Of in de studentenwijk, tussen de zorgeloze generatie voor wie academische disciplines zoals semiotiek en metafysica het raadsel van het universum moeten helpen onthullen.

Hij weet dat hier, in La Valentine, de wereld elke betekenis verliest. Zijn kille maar goedkope flat in Saint-Pierre, de trip met de altijd drukke metro, de ijzeren sleutel in de lade van zijn bureau in de prefectuur, het weinig flatterende portret aan de wand in zijn woonkamer. Die dingen hebben slechts betekenis buiten deze wijk. In La Valentine spreken gevels en stegen niet tot hem, net zomin als de bewoners. De taal begrijpt hij, maar niet wat deze mensen elkaar vertellen. Hun woorden zijn misvormd, hun gedachten nog meer. En toch is hij hier voor hen. Nee, dat is niet waar: hij is hier voor de kinderen. Voor de kinderen moet hij hier zijn! Maar zelfs dat is een leugen. Een grove leugen zelfs! Hij is hier voor zichzelf.

In het lange uur tussen schemer en duister zoekt hij hier in deze wijk naar een man, bekend als Lönnroth. Die naam, opduikend in vele politiedossiers, gaat vergezeld van een hele verzameling verschrikkelijke, maar versluisde daden. Deze man leeft als de geur van een schaduw tussen deze stegen, waar niemand zijn ware aard kent, noch zijn gezicht ooit meent gezien te hebben.

Selavy heeft op de prefectuur naar de achtergronden van de man gezocht. Hij heeft stads- en krantenarchieven doorzocht. Weliswaar duikt steeds die naam op, altijd in connectie met misdaden, maar de kennis over hem is vluchtig, terloops, en spreekt

zichzelf voortdurend tegen. Er is misschien niet één man met die naam, maar meerdere; broeders in een bizar en gewetenloos complot.

Selavy hoorde van de taxidermist dat een man in de wijk, een man die een paar francs verdiende met loodgieterij en klusjes, verklaarde met eigen ogen de misdadiger Lönnroth gezien te hebben. Een verschijning – zo verklaarde de loodgieter – met een waarlijk schrikwekkend uiterlijk, dat hij evenwel niet in detail kon beschrijven. De taxidermist vermoedde dat de loodgieter te bang was geworden door het aanzicht, waardoor hij niet meer in staat was Lönnroth nog verder aan te kijken, net zoals men weigert de aanblik van eender welke verschrikking te aanschouwen. Hij zag de misdadiger slechts als een wazig profiel, een schaduw op een muur, nam hem slechts waar als een bewegend silhouet.

Dit alles helpt Selavy niet vooruit, terwijl hij in de veronderstelling verkeert dat de vluchtige misdadiger Lönnroth mogelijk informatie over verdwenen meisjes kan bezitten, ook wanneer hij niet rechtstreeks iets met deze verdwijningen te maken heeft. Alles in La Valentine is met alles verbonden, en in het bijzonder met misdaad en misdadigers. De taxidermist kon zich evenwel niet de naam van de loodgieter herinneren, noch zijn woonplaats, en dus loopt dit spoor dood. Wanneer Selavy zich die namiddag weer naar de prefectuur begeeft, in het geheel niet gehaast, is hij ontgoocheld door zijn gebrek aan resultaten, ook al verwacht zijn overste niets van hem.

Hij laat La Valentine achter zich en laveert oordeelkundig door de drukke winkelstraten van het centrale stadsdeel, waar de brede lanen bijna even brede stoepen hebben, maar niet breed genoeg voor de vele wandelaars en toeristen die zich hier komen vergapen aan de rijkdom van winkels en galerijen. Elegante vrouwen flaneren van de ene kristallen tearoom naar de andere, terwijl potige mannen in zakenpak onderhandelen met invoerders van staal en elektrische apparaten en met officiële controleurs van taksen en concessies. Dit is een ander universum dan La Valentine, eeuwen

daarvan verwijderd, hoewel die wijk hier bijna letterlijk achter de hoek ligt.

De prefectuur is een somber, neogotisch gebouw in een stad gewijd aan de renaissance en het neoclassicisme. Tijdens de oorlog huisde hier het hoofdkwartier van de gevreesde Militaire Inlichtingendienst. In de kelders werden vermeende spionnen gemarteld, en op de binnenkoer werden ze vervolgens geëxecuteerd. Nu zijn de kelders verbouwd tot cellen voor verdachten van morele en financiële misdrijven.

Selavy heeft tweehoog een ademloos benepen kantoor, uitkijkend op een weinig fraaie zijstraat, op een aan rot onderhevige bakstenen muur en op de vaak bewolkte hemel. In een gedeukte stalen ladekast bewaart hij zijn archief van lopende en afgesloten zaken. Twee keer per maand brengt hij verslag uit bij zijn hiërarchie, die zelden aandringt op resultaten. De pers bericht zo goed als nooit over misdaad. Roddel over mediasterren houdt het publiek meer bezig dan passionele moorden of afrekeningen in het lokale milieu. In deze stad worden de bewoners van de beschaafde wijken overigens zelden geconfronteerd met misdaad. Ze voelen zich veilig, niet het minst door het strenge beleid van de overheid met betrekking tot immigranten en buitenlanders. Wanneer de grenzen gesloten zijn, is de misdaad makkelijk te beheersen. Open grenzen daarentegen zorgen voor moeilijkheden.

Geen wonder dus dat de overste van Selavy zo goed als geen belangstelling heeft voor zijn werk – en minder nog voor La Valentine en een mythische misdadiger zoals Lönnroth. Wanneer er daar kinderen verdwijnen, is dat een plaatselijk probleem, zolang het euvel zich maar niet verspreidt naar andere wijken.

Maar wat Selavy voelt, wat hij ervaart, is de zinloosheid van een samenleving die zonder meer *bestaat*, helemaal op zichzelf gericht, zonder empathie voor haar massa. Hij ervaart een leven dat voorbijgaat maar nooit bestaan heeft. Het is de wind, het is de vlam van de kaars.

Verre voorouders hebben in deze stad ooit een onvolmaakte

soort van schoonheid achtergelaten. Daarvan getuigt haar sublieme architectuur. De huidige bewoners zijn slechts huurders, bewoners, gebruikers – maar ze *bezitten* deze stad niet. Ze vullen hun vluchtige gevoel van zinloosheid op met een bezoek aan een modehuis of boetiek, of met een conversatie over de nieuwe mode in Parijs, of een bezoek aan de kapper. Al die dingen zijn voor Selavy schaduwen en geesten.

Een moment lang opent hij die ene, bijna lege lade van zijn bureaumeubel. Hij kijkt naar de ijzeren sleutel, alsof hij zich de fundamentele betekenis ervan probeert te herinneren. Dan sluit hij de lade weer, begeeft zich naar zijn archief en verzamelt, lukraak bijna, enkele mappen. Twee ervan bevatten documenten over lopende zaken, twee betreffen afgesloten dossiers. Dat ze afgesloten zijn, houdt geen arrestaties van een schuldige in. Zoiets gebeurt zelden. Dossiers worden afgesloten wanneer er geen nieuwe elementen opduiken. De sporen vervagen, er blijken geen motieven meer te vinden.

Selavy heeft lang geleden de politieschool doorlopen en nadien verscheidene examens afgelegd, zodat hij nu de rang van hoofdinspecteur heeft, wat mooi is voor iemand van zijn generatie. Collega's – minder intelligent dan hij – benijden hem om deze positie. Hij herinnert zich niet, in al die tijd, ooit een definitie van *misdaad* gehoord te hebben. Dit manco hindert hem, al jarenlang. Hij weet en tegelijk weet hij niet wat hij bestrijdt. Het nemen van leven en eigendom geldt ongetwijfeld als misdaad, maar wat is de meer fundamentele betekenis? Is publieke fraude, waar niet meteen slachtoffers mee gemoeid zijn, ook een vorm van misdaad? Moet een definitie, zo die er ooit komt, spreken van het verbreken van een moreel verbond tussen individu en samenleving? Om welk verbond gaat het dan?

Dat is moeilijk te ontraadselen, in deze stad, met een brede breuk tussen sommige inwoners en de rest van de samenleving. Er is geen verband wanneer er geen verplichtingen zijn. Maar wat in geval van moord? Is het leven van een individu in sommige

gevallen heiliger dan in andere gevallen? Wat is de morele verantwoording van oorlogen, die moord op grote schaal zijn, maar door samenlevingen niet bestraft worden? Is een verdwenen kind uit La Valentine een ander mens, en van een andere morele orde, dan een kind uit de rijke wijken? Moet een samenleving absolute morele regels nastreven, veeleer dan relatieve?

Selavy wil nu meteen zijn kantoor afsluiten. Misschien neemt hij de dossiers van de afgesloten zaken mee. Hij leest ze in zijn flat, omdat hij zoekt naar over het hoofd geziene details, naar begraven betekenissen, naar de verspreking van een verdachte tegen wie nooit een zaak hard gemaakt werd. Toch doet hij dit slechts ter vertier, omdat hij in deze zaken al lang geen doorbraak meer verwacht. Hij weet dat de meest succesvolle misdadigers nooit gevat worden. Ze blijven steeds de autoriteiten meerdere stappen voor. Sommigen worden legenden. Zoals Lönnroth.

***

Hij struikelt wanneer hij over de drempel van het eerste terras op het Heldenplein stapt. Dat terras ligt hier slechts decoratief. Het dient geen enkel zinnig doel, behalve om verstrooide burgers te laten struikelen. Dit plein is uitgestrekt, diende ooit als oefenplek voor de lokale militie of de militairen, maar is nu zo goed als leeg, hoewel enkele eenzame drank- en voedselstalletjes onder de oostelijke galerij proberen zaken te doen. Ze trekken voornamelijk toeristen, die om de verkeerde redenen naar het plein komen en vervolgens afzakken naar het park verderop, waar de torens van de oude wallen lokken.

Van hieruit kan Selavy een deel van de stad zien, want het plein ligt op een kunstmatige heuvel, die enkele tientallen meters uitsteekt boven de omringende wijken. Verderop ziet hij de andere heuvels, in het noorden en het westen, waar de rijke elite haar villa's heeft. Daar komt hij niet. De rijken lossen hun problemen zelf op, politie hebben ze niet nodig. Zo veel mogelijk ontwijk-

ken zij officiële inmenging. Dat kan makkelijk genoeg, omdat vele belangrijke ambtenaren op hun loonlijst staan.

In een van de zijstraten – niet de brede laan die rechtstreeks van de kathedraal naar het plein voert – ligt het Elite Visrestaurant, berucht om zijn schelpdieren met pasta en de voortreffelijke vissoep. De prijzen zijn er redelijk, zodat ook Selavy er occasioneel kan eten. Dat doet hij niet in het minst om de elegante vrouwen gade te slaan die er op avontuur komen, in een wijk die niet helemaal de hunne is, maar waar ze onbeschaamd aangestaard worden door jonge, viriele stierenvechters en enigszins berooide dichters. Het is een vreemde mengeling, dit clientèle, maar zo zit deze stad in elkaar: klassen en groepen mijden elkaar, maar worden niet-temin fataal tot elkaar aangetrokken.

Een vaag gerucht wil dat de misdadiger en revolutionair Lönnroth hier occasioneel verschijnt, door niemand herkend. Het gerucht alleen al volstaat voor Selavy: deze plek heeft een magische aantrekkingskracht omdat het Ultieme Kwaad zich hier manifesteert. Want dat is Lönnroth in zijn ogen. Hoewel de man (maar is hij een man?) in het hoofd van velen, vooral in La Valentine, een soort mythische vrijheidsstrijder is. Niet dat de inwoners van de wijk daar lang blijven bij stilstaan. Ook zij durven bij zeldzame gelegenheden te dromen, al is het maar van een bevrijding die nooit komt.

Selavy zit hier nu ook en observeert. Niemand in de zaal zal Lönnroth blijken te zijn, maar dat is slechts een projectie van Selavy's eigen onmacht. Hij zal de man allicht niet herkennen, omdat elke nadere beschrijving ontbreekt. Dus moet hij afgaan op een gevoel, op een loensende blik, een onthullend gebaar – want hij vermoedt dat de man weet wie Selavy is.

Een van de *garçons*, Etienne, brengt hem een bol *bouillabaisse* met brood en *rouille*, en fluistert hem toe dat minstens één van de aanwezige dames om zijn naamkaartje verzoekt. Dat spel wordt hier dagelijks gespeeld, maar wel erg omzichtig, omdat de bezoevende dames hun passies en zelfs hun intenties niet aan de open-

baarheid durven bloot te geven. Ze weten echter hoe discreet de *garçons* zijn. Selavy kijkt op, maar Etienne verraadt niets over de dame met de belangstelling, ook niet door een blik.

Selavy zucht even en diept een kaartje uit de borstzak van zijn vest, overhandigt het heimelijk aan Etienne, en kijkt de man achterna. Die verdwijnt meteen in de keuken. Het spel heeft enkele subtiele strategieën. Etienne weet dat Selavy hem observeert, en zal erin slagen het kaartje onmerkbaar aan de dame in kwestie te overhandigen, zonder dat de detective iets in de gaten heeft.

Hij geniet van zijn kruidige soep en drinkt daar een glas kille witte wijn bij. Vervolgens neemt hij nog een kleine koffie. Hij wacht af. Klanten komen en gaan. Geen vrouwelijke gast benadert hem. Niemand lijkt meer dan oppervlakkige belangstelling voor hem aan de dag te leggen. Een beloken blik, niets méér. Hij is ontgoocheld, maar niet in overdreven mate. Wat hij voordien niet had, heeft hij nu ook niet, namelijk een gezelschap voor de nacht. Hij ziet zich overigens niet in het bed van een van deze dames.

Hij verwacht niet de vluchtige misdadiger in dit al te keurige gezelschap te vinden. Hij weet echter dat hij in een troebele vijver vist, zich onbewust van grootte en vorm van zijn prooi. Dit is allemaal erg ontmoedigend, maar hij heeft daarmee leren leven. Ook houdt hij rekening met de paradox die hem hiernaartoe voert: getuigen verklaren dat Lönnroth soms voorbijkomt, maar niemand weet hoe de man eruitziet. Mensen fantaseren erop los, omdat hun leven saai en betekenisloos is. Ze nemen hun verzinsels aan voor werkelijkheid. Misschien moet hij hier niet meer komen, tenzij alleen maar hopen op een goede maaltijd. De vrouwen en Lönnroth: het zijn persoonlijke illusies.

Waar komt de reputatie van de misdadiger Lönnroth vandaan? Hij lijkt nooit betrokken bij misdaden, hoewel hij ertoe inspireert bij anderen. Die indruk wordt alvast vaak gewekt, wanneer samenzweervers, fraudeurs en zelfs moordenaars zijn naam noemen als opdrachtgever, tussenpersoon of mentor. Zijn naam wordt genoemd door verdachten, maar ook door slachtoffers, begeleid